

(2) אם יתברר מוצאו הערבי של השם *Datura*, נצטרך להעתיקו „דשור“, לפי ההתאמה הידועה ל ש ו נמצא מפסיד את צורתו המדעית.

(3) השם *Datura* מכש משמש בפי אכרים מצריים⁽¹⁾. מת שלא העיר מר א., אבל לכנוי שני סוגים שונים: עליד אלב-סנדריה *Dat. Stramonium*—עליד קהיר *Hyoscyamus muticus*.

דמומית, *Adonis* — אין זה מחדושו של הועד. היא רק אשר מת שטצא בשמוש; שם יפה בצורתו ומתאים בשרשו („דס“) למראה הפרח האדום הקטן שנקרא בלשונות אחדות בשם „פּת-דס“: בצרפ' *Goutte de sang*, בגרמ' *Blutströpfchen*⁽²⁾. ולא חרנשנו שום צורך לחיר אחר אליל קדמון, ולו גם בנעני (מר א. הציע „אדונית“).

סרעפת, *Viola tricolor* — נגזר מן „שרעפים“, אחי „שעפים“, שכל יודעי-עברית מישראל ומאומות העולם לא חדלו מעולם לכארו „סחשבות, חרתורים“. ואילו גם היה השרש מפקפק מבחינה עיונית, אין הדבר צריך להפריענו מן הצד המעשי, לאחר שמוש של טאות ומאות בשנים, ובפרט שחשרש שעף, שהחוקר בארט משהו אל חשרש הערבי *جذيف*⁽³⁾, על כל פנים אינו רחוק כלל מן החוראה חנו' ובודאי מוכנו הקדמון הוא — היה שקוע בתרגומות, בהתעוררות, בהתרנשות, באהבת עזה, בהרהורי-צער, בהתאם לפסוקים: „כרוב שרעפי בקרבי, תנחומיך ישעשעו נפשי“ (תחלים, צ"ד י"ט); „חקרני אל ודע לבכי, בחגני ודע שרעפי“ (שם, קל"ט, כ"ג); „בשעפים סתיונות לילה...“ (איוב, ד', י"ג); „לכן שעפי ישיכוני (= יכריחוני לענות) ובעבור חושי בי“ (שם, כ', ב'). ומפני-מה בחרנו להדש על-פי הצרפתית ולא על-פי האנגלית. מרגוע-הלב, או הנרטנית, אם חורגת, או הרוסית „אניוטה ופטר“? — אמנם, חרי זה ענין של טעם וכבר אמרו הכריות: „אין דנים על דבר שבטעם“.

(1) עיין: *Imm. Löw: Aram. Pflanzennamen*, S. 427; ועיין הערתו של אשורסון.

(2) את השם „דמומית“ המין, כנראה, חמנוח אליהו פ"ר. עיין, למשל, בתרגומו לחוברת „ארץ-ישראל וסוריה“ של אנה גן, הוצאת „לעם“.

(3) עיין: *Barth: Etymologische Studien*, S. 56.

אף-על-פי-כן, גם טעם מעשי יש בדבר: השם Pensée נפוץ בעולם יותר מכל שאר שמותיו של פרח מפורסם זה, ואפילו באנגלית נהוג הרבה השם Pansy, ולא כל שכן במושבותינו בארץ-ישראל, שכל ילד יודעו. וגם הערביים המצריים הרגמו פשוט *الفكرة* מלבד זה הנה שם סמלי כמו, "ערעפת" (= מחשבת, הרהור) מתאים ללשונו של "עס-הרוח" כוודאי לא פחות משאר השמות הנקובים למעלה.

זקרה *Myosotis* ⁽¹⁾. — מפני-מה שם זה כל כך, "מנוהך" הוא — רק האלהים יודע, ועד-הלשון לא חדשו, אלא בחר בו וסמך עליו את ידיו מבין שלשת השמות, שנמצאו משמשים בערבוביה בספרותנו החדשה: אל-תשחתני, זקריני (משרניחובסקי) וזכריה (ביאליק). לשני השמות הראשונים אין צורה של שם-עצם כלל, ורק האחרון נוח לשמש בכנויים וכרכים, ושוב סמליותו של השם הזה, לפי דעתנו, רק טעם לשבח היא נותנת. — ובנוגע לשם "אדנא דעכברא" (אדני דעוקברא) ⁽²⁾ — בלומר "אוזן-עכבר", הנה כמעט בכל הלשונות, שמר א. סציינו בהן, הוא רק סתורגם סיוניית *Myosotis* ואינו נהוג בשמוש החי. סתם צרפתי, למשל, הן משכיל הן אחר-העם, אינו יודע כלל מה זה *Oreilles de souris*; השמות הידועים הם *Myosotis* (ביחוד למשכילים), בלי ידיעת באורה *Ne-m'ouboz* או *pas aimez-moi* (ביחוד בעם). ובארמית ציינו בשם זה שלשה צמחים מסוגים שונים: *Origanum, duagallis* וגם *Myosotis*. לבסוף, למרות יגניחתה של "אוזן-העכבר", אין אנו רואים את יפית. גם נוח מאד בשמוש איננו: במה, איפוא, זכה?

קחון, *Bellis*. — השאלה: מפני-מה לא נקבע כמו בערבית?, אינה נכונה כלל, מבין שבער בית השם *اقحوان* סציינ את שני הסוגים יחד; גם את *Anthomis* של מר א, גם את *Bellis* שלנו. ובאזני שמעתיו לפני כמה שנים בסביבות ראשון-לציון יוצא מפורש מפי פלח ערבי כשהראיתי לו את *Bellis*. וכן מביאים גם פוסט ⁽³⁾ וגם דאלמאן. וראינו לקבוע כך את השם קחון ⁽⁴⁾

(1) מירושו "אוזן-עכבר", על שם צורת העלים.
 (2) עיין בספרו הנז' של עמנואל לוי, עמ' 40.
 (3) עיין: Post: Flora of Syria, Palestine, etc., p. 412.
 (4) השם הערבי הנז' בא, אמנם, בשני יי-תנועות קלים מאד, למו סיני שני הסוגים הנדונים: הסוג *anthemis* בכללו — אקחון המין *An. Corula* ביחוד —

שכבר היה נמצא בעברית, מתוך מעמים מעשיים: צמח זה נפוץ בארצנו לא רק במצבה בר, כמו מיני *Anthemis*, אלא גם במצב תרבותי ומגדלים אותו במושבות לנוי בנינות, — ברור, איפוא, שלו זכות-הכבודה לדרוש שם עברי.

ארבעת השמות, לְחֶךְ, עֲרָבּוּ, קִנְיָה וּנְקֶפֶת. "טמירים" בשביל מר א': זה רק מפליא.

לְחֶךְ (*Plantago*) ועֲרָבּוּ (*Erythraea*) קכע הועד מסורית על-פי ספרו של עמנואל לייף: "השמות הארמיים של הצמחים" (עמ' 243, 302), שהזכרונותו בהערות.

קִנְיָה — *Simphytum* פרסם בפעם הראשונה האנרונים מר איינגורן¹) על-פי אותו המקור, שוב מסורית. ועד-הלשון רק אשר שם זה.

נְקֶפֶת — *Cyclamen* מצאנו בשמוש הארץ-ישראלי הן בספרות והן בבתי-הספר, כנראה, המנות מר ספיר הוא שהפיצו על-פי לייף (כספרו הנז', עמ' 307).

אלמות, — *Helichrysum*. — באן קובל המעיר על שמצאנו לנחונן לבחור בשם הלכות, לפי דעתו, מססורת נוצרית, כי על-כן נהוג אצלם להניח בכית-הקורות מורי-הפרחים האלה ל"זכר נשמות המתים". על-פי זה אפשר לחשוב, שהשם הצרפתי הנפוץ *Immortelle*, שהוליד את השם העברי, הוא תוצאת המסורת הנז'. ואולם טענה זו — טעות הניונית יש בה, כי "הפכה את חיוצרות" ובלבלה מוקדם במאוחר: לא מפני שנהגו לכבד בצמח את זכר נשמות-המתים נקרא *Immortelle* (=אלמות); אלא מפני שהוא נקרא בשם זה שמציין היטב את תכונותיו שלו²), ולא של המסורת, — על-כן נמצא מתאים לסמל את "השארות-הנפש" או נצחיותה של הנשמה.

קִנְיָה וגם קִנְיָה (ועוד שם אחר); הסוג *Bellis* ככלל — אֶקְתִּינִי. המין *B. Perennis* ביותר, אֶקְתִּינִי. המין *B. sylvestris* אֶקְתִּינִי וגם אֶקְתִּינִי אם אלה ההבדלים הרקים מן הרקים הם הם שעוררו את ההערה שלמעלה. אז תשובתנו ששונה: לנו היתה בעברית רק צורה אחת קִנְיָה וקבעונה במקום היותר נצרך לה.

(1) בכפירו: "תורת עבודת האדמה", לונדון תרע"ב, עמ' 209.

(2) עיין: Bonnier: *Phanérogames*, I., 1158; Schmeil: *Lehrbuch der Bot.*, S. 256.

צמח זה יכול להיות באדמת-חול צחיחה ביותר ולפרוח בשרכי-
 הקיץ ביותר גדול; וקרקפותיו (capituls) נשארות בעינין זמן
 מרובה מאד אחר עונת-הפריחה. על-כן יעשו בו זרים, שהם עלולים
 להתקיים הרבה, והוא נעשה סמל חתמידות והנצחיות, שסביע שם-
 הצמח גם ככל שאר לשונות=אירופה: באנגלית — Everlasting
 flower, בגרמנית— גם immortelle וגם Immerschön, ברוסית
 — Безсмертникъ (בוודאי סתורגם מצרפתית). וכבר העירותי,
 ששמות סמליים אינם נגד רוחנו. קודם לכן היו אומרים „פרחי-אלמות“
 ואחרים התחילו להשתמש בשם „אלמותית“. בא הועד וקבע „אלמות“.
 בדברים המעטים האלה נסתפק. חבל שהמנוח, שהיה בקי כל-
 כך כצמחית ארצנו. במקום להניח לנו בעזבונו הערות לשמות-
 צמחים שכבר נקבעו. לא הנחילנו איזו רשימה של שמות עבריים
 לבמה מצמחינו המצויים, שעדיין לא זכו לבנוי בלשוננו.

ישראל איתן.

ירושלים, י' ניסן תר"ס.

